

EARLY MODERN WORKSHOP: Jewish History Resources

Volume 21: The Land of Israel

Monday August 19 and Tuesday August 20, 2024

“Pinkas Jerusalem” and the Ashkenazi Jews of Ottoman Palestine

Avinoam Stillman, Freie Universität Berlin

New York, Library of the Jewish Theological Seminary of America, MS 3541

Selection 1: Of Cheese and Charity

[f. 136v]

קבלתי ג' פרחי' זהב ע"י אורח כ"ר יאודה לוי אשכנזי פרעתי ג' גרוש וחצי לר' שמעון אורי בעד
האתרוג' וגרוש לקחתי לעצמי כי כן צוה עלי
עו' קניתי תיבה קטנה לק"ק ירושלי' ע"ה תוב"ב ופרעתי חצי גרוש ע"י שלויתי מהחכם השלם
מוהר"ר חייא רופא נר"ו [...]
עו' קניתי ה' חלקי' מספרי החכם השלם הרב רבינו משה אל שיק ז"ל ה"ה מה"ר שמואל טארדייולי
נר"ו ופרעתי ע"י שלויתי מהחכם השלם מוהר"ר חייא רופא לערך ז' גרוש [...]
עו' בשנת השעב קניתי גבינה י"ג רוטול לערך ג' גרוש ורביע
עו' קניתי שלשים וששה רוטיל גבינה מה"ר מנחם פרינירו ונתתי לו ט' גרוש וח' גרו' להר' בנימין
נר"ו וגרו' לעצמי
עו' פזרתי רביעי' גרוש על הבאת הגבינה לביתי וגם מלח וגם חבלים
עו' פזרתי רביעי' גרוש וקניתי חריצות של ברזל לגבינה
עו' רביע על הבאת הגבינה האחר לביתי ובכלל זה מה שנתתי לסרסור <בעד הריב אייזין> עו'
פרעתי ג' גרו' וחצי להר' שמעון אורי יצ"ו בעד האתרוג'
עו' כ"ה חתי' בעד האולבא
קבלתי מר' אליה חתנה של רבני' די פֿעס ט"ו גרוש וכל הגבינו' קניתי מזה
עו' קניתי טלית ממה"ר אברה' באדוך בעד גרו' יג' רבעי' ולא נשארתי חייב כי אם גרו' ורביע
עו' קבלתי לחשבון הר"ר בנימין יצו מהרבני' די פֿעס י"ד גרו' ב' גרו' פרענו לקערשה [!] בעד
כתיבת יד של הקבלה עו' י"ב גרוש
עו' היום יו' ג' י' לספירה העומר פרעתי גרו' לרץ שבא מירושלי' <מכיס> עו' ט' חתי'
עו' היום ו' פ' וילך השעד קניתי ב' אתרוג' בהקפה לערך גרוש וג' רבעי' עו' כ"ב חתי' הדס כשר
פרעתי מכיס
מצאתי לזכרון להודיע אי"ה לר' יצחק סג"ל דיין חתן ר' ליב ר' שמעונש משאר בשרו מהר"ר יעקב
ב"ר חיים חתן ר' אברם פליף

[f. 137r]

פנקס של ירושלים ע"ה תוב"ב

היום יום ג' י"א לחדש חשון השע"ב ליצירה נמסרו בידי כל הפקדונות השייכי' לק"ק ירושלים הן
לרבי' הן ליחידי'
קבלתי שק אחד כתוב עליו לר' אליה הכהן ולר' שלימל י"א הדרים בירושלים ובו תשעים ואחד
גרוש וחצי גרוש וזה הסך הוא לחלק. לקחתי ממנו עשרה גרוש בהלואה ונתתי עלי כתיבת ידי

כאשר צוה לי הגבאי הר"ר בנימין ב"ר יקותיאל ז"לה"ה. עו' ה' גרוש לגבינה שקניתי להר"ר בנימין הנ"ל. עו' חצי גרוש שנשארתי חייב לכה"ר שמעון אורי נר"ו והאתרוגים ששלחתי לק"ק ירושלים. עוד עשרים ושישה גרוש ריאליש והנחתני פה העירה להחליפם >ובכלל הכ"ו גרוש הנז' גרוש א' כלביי מזויף< ונשאר בשק חמשים וחמשה גרוש ושלחתים לירושלים ע"ה תוב"ב

היום יום ה' פ' וישלח שלחתי כ"ה גרוש וחצי גרו' <ריאליש> ובתוכם גרוש כלביי שנשאר בידי ליתן לא' ונמצא מזויף ונתתי תחתיו גרוש ריאל וחצי גרוש פיזרתי וזה הוא החשבון רביעי' גרוש ו' חתי' מהכתב של מהר"ר טעבלי נר"ו עו' ה' חתי' להדס ששלחתי קודם חג הסוכות והשאר למשמרת לשום הוצאה עוד רביעי' גרוש שלחתי ליתן למוקירי שיתיר הבאלה של החכם השלם מוהר"ר חייא רופא נר"ו ולקשרו <ולהניח הכ"ה גרוש בתוכם> ולא רצה החכם השלם נר"ו להתירו. אז נתתי ביד איש אורח שמו ר' אברהם סורייאנו נר"ו מק"ק מאניסיאה. ונשאר הרביעית גרוש בידי נמצא בין הכל כ"ו גרוש ואלו הן הכ"ו גרוש הנזכרים ריאליש עו' ה' לשמש הקהילו' להקהיל רבני העיר על עניין הר' אליעזר אראחה נרו

עו' קבלתי שק אחד השייך לק"ק יצ"ו ולקחו שבעה טובי הקהל שבצפת תוב"ב האשכנזי י"א מאה וארבעי' וחמשה טאליר. מאה ועשרים ושנים טאליר <מהסך הנ"ל> מן החוב שהלוו הק"ק האשכנזי שבצפת תוב"ב לק"ק ירושלים ע"ה תוב"ב. עד הזמן שיתברר שהסך הנ"ל דהיינו קכ"ב טאליר הם בחוב גמור <יתפרעו מאתו הקכ"ב שערכו בידם> יחוייבו ק"ק ירושלים ע"ה תוב"ב לפרוע את החוב ואם נתברר שהקכ"ב טאליר הם מחלקם ייחוייבו ק"ק האשכנזי שבצפת תוב"ב ליתן גם השאר המגיע לחלקם. עו' שמונה עשר <גרוש> שעולים הכ"ה זהובי' פולניש מהריוח מעות החכם הגדול מהר"ר פיש ז"ל לחלק לעניי ירושלים ע"ה תוב"ב הוציאם ר' שלמה פיש יצ"ו ע"פ החכם השלם מהר"ר חייא רופא נר"ו וחכמי קהלינו י"א עו' ג' ליבן טאליר לרץ עו' ב' טאליר ישינים גם לרץ כי בעד ה' גרוש שכרתיהו עו' ג' טאליר למוקירי שהביא את ההלבשה מצידון לצפת תוב"ב עם המכס שבצידון עו' רביע גרוש שנתתי לחיים שמש על שהקביץ את שבעה טובי הקהל וסייע לי לעשות הבאלוש עו' גרוש לכלביי לגבינה להר"ר בנימין הנ"ל ונשאר בשק מאה ושישים טאליר וחצי טאליר ומג' ליבן טאליר הנ"ל שנתתי לרץ נמצא א' מזויף ופרעתי גרוש א' טוב שלי לרץ עו' צ"ו דרייער עוד ג' פירר

עוד הפקדונות כרך א' שייך למהר"ר יאקוש נר"ו עו' פקדון שייך להר"ר בנימין נר"ו מפוזנא עו' כרך א' שייך לשתי נשים. רבקה אשת סענדר וליאבענט אשת ברוך אילו הג' פקדונות שלחתים לק"ק ירושלים ע"ה תוב"ב אך הכרך ששייך להרבנית אלמנת מהר"ר שמשון בק זלה"ה הוציא מידי כ"ר אהרן הכהן יצ"ו ע"י הכתב של הר' משה בק יצ"ו

[f. 137v]

עוד ממעות מהר"ר פאלק שמגיע לק"ק ירושלים ע"ה תוב"ב עשרים ותשעה גרוש וחצי גרוש. רביעית גרוש מחצי גרוש הנזכר הוצאתי על הגבינה שקניתי להר"ר בנימין הנ"ל כי סך כל הגבינה שקניתי להר"ר בנימין הנ"ל הם ששה גרוש ורביע גרוש עו' פזרתי רביעית גרוש על דברים קטני' אחת לאחת למצוא החשבון קניתי מחט עו' חבל לתפור השקים עו' לעמל שנושא את המשאות על כתפו מן החאן לביתי. עו' רביעי' גרוש למוקאדים שהוא הממונה על הרצים כמנהג

עו' בשנת השע"ג ליצירה <בחנוכה> קבלתי ל"ג טאליר השייכי' לק"ק אשכנזי' שבירושלי' ע"ה תובב מק"ק האשכנזי' שבצפת תוב"ב ע"י מהר"ר ישראל אורי נר"ו וזה חשבונם הוצאתי ה' טאליר וחצי על הרץ ששלחתי לתועלתם על עניין הנידוי

עו' ג' טאלי' לפעסיל עו' שני טאליר וחצי לי הכותב לחשבון המעות ששלח לנו חיים שמש מפראג
עו' עיכבתי ב' טאליר בידי להשלים לפעסיל הה' זהובי' ששלח לה חיים שמש מפראג הבא לחלקה
כשנדע החשבון

עו' ג' טאליר לרוחמה להוצאת הדרך שיסייעו לה ק"ק ירושלי' כי כן צויתי לשלחה שם
עו' ה' טאליר לחילוק החכם השלם מוהר"ר יום טוב צהלון נרו'
עו' חצי טאליר לסופר ולשמש על הכתבי' ששלח רבני העיר
עו' ז' פרחי' מזומנים עו' גרוש ס"ה [...]

היום יום ו' פ' ותכל תלונות בני ישראל קניתי גבינה להר"ר בנימין יצ"ו והחלפתי הבורית שלו בעד
גבינה. [...] עו' הוצאתי שאהי להביא הגבינה לביתי <ולהוליך הבורית בהחבא> עו' ג' חתי'
להוליך הגבינו' מביתי לחאן כשהלכה השיירה [...] עו' ז' רוטו' לר' שמעון אורי יצ"ו לערך גרוש
וג' רבעים שחייבתי לו מחמת האתרוג'י' דמשנת השע"ג עו' רוטו' בורית לדונה דינה לערך רביע
גרו' עו' רוטו' לערך רביע גם לחמותי לחשבוני [...]

Selection 2: Diasporic Networks

[f. 140r]

ויניציאה כתב לק"ק יצו
כתב להר"ר ליב סרואל יצ"ו עם בניו החכמי' השלמי' מהר"ר יעקב יצו ומהרר אברהם יצו
מהר"ר שמחה לוצאטו לוצאטו [!] נתמנה תחת הרב ר' ליב סרואל יצו

עו' כתב לקהילו' קדושות שבארץ אשכנז דרך כלל

עו' כתב לק"ק וין יע"א

גרוציא

כתב לק"ק יצ"ו וכתב למהר"ר יששכר בער איילנבורג

פראג

כתב לק"ק יצ"ו וכתב לאב ב"ד מהר"ר אפרים יצו וכתב למהר"ר משה הדיין יצו' עם מהרר חיים
ואל יצו' וכתב למהרר יצחק הכהן יצו' חתן הרב מהר"ר ליב בצלאל זל וכתב למהר"ר ישראל
הענדליו יצו'

כתב לקרובי כה"ר פנחס פליף וגיסו כה"ר משה חלפן יצו <וחתן> וחכם השלם מהרר ~~אורש~~ וייבש
בר אליעזר ז"ל אשכנזי מגרמייזא

וכתב לכהר חיים בר שמואל שמש דק"ק פראג יע"א עם אשתו ~~טעצ~~ טעלציל עם מושקטלי ~~עם~~
אלמנת מייזלי שתי' עם חברותיהן הקדושות

עו' כתב לבעל בית נקרא אליה בערל שניידר

ע' כתב לבניו של הר"ר יוסף חזן מפראג והם הר"ר אברהם גבאי ואחיו כה"ר משה יצו' ואחיו
כהר"ר מאיר יצו ואחיו מהר"ר חיים יצ"ו

לוראנק בורט

כתב לק"ק יצו'

כתב למהר"ר ישעיה שעפטליש סגל יצו'

כתב למהר"ר יוזפא בן מהרר פנחס ז"ל

כתב לדודי אשר לוי תלמידי אשר נקבו בשם כה"ר קאפיל לוי יצו ואחיו כה"ר יעקב לוי הדרי'
בק"ק וראנקבורט
עוד כתב לאחיו כה"ר סענדיר לוי הדר בעיר וימפא יצו'
[...]

[f. 140v]
פולין

פוזנא לק"ק פוזנא
מהר"ר יוסף ב' קרזה יצו באב"ד של פוזנא
מהר"ר יצחק בהרר שמואל סענדיר ז"ל ה"ה
מהר"ר שמואל בן מהר"ר יהודא הלוי חתן מהר"ר משה היילפרון ז"ל ה"ה
מהר"ר אייזק בן מהר"ר יהונתן פיליף ז"ל ה"ה
מהר"ר יואל בהר"ר אברהם ז"ל ה"ה
הדיין הגדול מהר"ר בנימין בהר"ר חיים ז"ל ה"ה מארפטשיק
הגבירי' כהר' ישראל יצו' ואחיו כהר אבריש יצו בני הגביר כה"ר מענדיל אבריש ז"ל ה"ה

קרעמניץ
כתב לק"ק
מהר"ר ~~ישראל~~ ייששכר בכמוהר"ר פתחיה משה זלה"ה
מהרר ליב מוזרליש יצו
מהר"ר משה חריף

בריסק
כתב לק"ק
מהר"ר אברהם בן מהר"ר משה היילפרון זלה"ה
כה"ר שאול בן הרב מהרר יהודא מפדוואה ז"ל ובניו וחתניו

פרעמשלא
כת' לקהל

לבוב
כת' לקהל
מהר"ר מאיר חתן הגאון מהר"ר יצחק כהן ז"ל ה"ה
מהר"ר ליב בן מהר"ר מרדכי מלבוב שליטא
מהר"ר נחמן יצו
מהר"ר יהושע במהר"ר אלכסנדר הכהן ז"ל ה"ה המכונה פאלק
מהר"ר מרדכי מלבוב

קראקא
מהר"ר פנחס סגל
מהר"ר פייזש יצו ובנו מהר"ר שמואל

ק"ק דראסטרה

ק"ק לוצ לויצג

לק"ק לובלין

קק פאדהייץ ובראשם מהר"ר בנימין יצו'

ק"ק הוראדנה

לק"ק לאדמער

לק"ק סקאלה

[f. 142r]

סטמבול

החכם השלם מהר"ר משה משולם לוי נרו'

החכם השלם מהר"ר יחיאל באסן נרו'

החכם השלם מהר"ר יוסף מטראני נרו'

החכם השלם מהר"ר יום טוב אבן יעיש נרו'

החכם השלם מהר"ר יהושע שונצין נרו'

הגביר המרומם ירום ונשא זקן ונשוא פנים השר והטפסר כה"ר ישראל אשכנזי נרו'

הגביר המרומם ירום ונשא כה"ר יוסף אשכנזי נרו'

הגביר המרומם ירום ונשא השר והטפסר כה"ר משה נ' יעיש נרו' חתן הגביר כה"ר יוסף אשכנזי

נרו'

החכם השלם מהר"ר דוד די בוטון נרו'

החכם הנעלה כמה"ר יצחק ב"ר גרשון אשכנזי נרו'

עו' כתב לחברה הקדושה שולחי ההלבשה יצו'

עו' כת' לקרובי כה"ר ישראל יצו' ובנו כה"ר חיים יצו'

לשאלוניקי

להרב המובהק והכולל מוהר"ר אהרן חסון נרו' ובנו החכם השלם מוהר"ר שלמה נרו' והחכם

השלם חסיד ועניו מהר"ר מרדכי לבית קלערנס' ועמיתי ורעי החכם השלם מהר"ר אליעזר בר

מנחם גבריאל נרו'

והחכם השלם מוהר"ר שאול אשכנזי נרו' ואביו נרו' ובנו החכם הנעלה כמהרר אהרן נרו' ואחיו

כהר מאיר הגבאי שלי והחכם השלם כמוהר"ר שניאור יחייא נרו' וכתב לק"ק האשכנזי'

שבשאלוניקי יעא

לגאליפול

כתב להחכם השלם האלוף התורני מוהר"ר מאיר די בוטון נרו' וכתב לאחיו הר' יעקב די בוטון

לאנדרנופלי

כתב לשתי הקהילות

כתב להגביר כה"ר יצחק בר אברהם הלוי מינץ ז"ל ה"ה
עו' כתב לר' מרדכי בר אלצפן הלוי

סופיאה
כתב לק"ק
כתב להחכם השלם כמוהר"ר ישראל ב"ר יעקב ז"ל ה"ה
עו' להחכם הנעלה מוהר"ר יהודא ב"ר נפתלי שליטא וגיסו החכם הנעלה ישראל איסרלי ב"ר מנוח
שליטא
עו' כתב למהר"ר יעקב בר משה ז"ל ה"ה מאנדרנופלי דמתקרי בשם ר' יאקל נר"ו
עו' כתב להרב הגדול החכם השלם שלם בכל השלמיות מהר"ר אישתרוק אבן שאנגי נרו'

וידין
כתב להגבירי
עו' כתב לגיסי החכם ר' מענדלי נרו' ולגיסי כה"ר זלמונה

לאיספאלטו
כת' לקהל וכתב לר' יוסף בן מהר"ר צבי ז"ל ה"ה

פלעבנה
כתב להקהל
עו' כתב להחכם השלם מהר"ר לעב בן מוהר"ר דוד הכהן זלה"ה

לאובן
כתב לק"ק
כתב לאחותי מושקט
וכתב

לזכרון שיש לנ' קרובי' באשכנז בק"ק ברעטועלד מוהרר מרדכי בן הר"ר אברהם פליף ז"ל עו'
בישוב הירדורף הר"ר אהרן בר יצחק פליף ז"ל ה"ה

Selection 3: A Scholarly Economy

[f. 143v]

בסימנא טבא בס"ד התחלנו ללמוד בהסגר של הזקן ונשוא פנים כה"ר נח ב"ר שלמה יצו' מפרשת
מה טובו אוהליך יעקב. ובכל חדש תשרי לא למדנו מפני ביטול המועדות
מהרר"מ קאשטילאן צריך לנכות מפ' תבא שנפל בחולי רגליו עד ר"ה השע"ח וכל תשרי לא
למדנו בהסגר עו' צריך לנכות מפ' לך לך עד פ' וירא ומחדש חשון לא למד יותר וצריך להוציא
ממנו גרו' וחצי

מהרר"א צריך לנכות מחשבונו שבוע שלפני ר"ה שהלך ללמוד במירון ועו' צריך לנכות כשהלך
לירושלי' מפ' ויקרא עד ערב פסח עו' צריך לנכות פ' בחקותי ופ' במדבר שהלך ללמוד במירון עו'
פ' נשא שנפל על ערס דוי עד <סוף> פ' קרח. עו' מפ' נצבים וילך הלך למירון עד ר"ה. עו' מפ' נח
לא בא ואח"כ הלך לירושלי' תוב"ב וצריך להוציא מחלקו משנה תמימה ששה גרו' וחצי.

מוהר"ר יוסף חיים צריך לנכות שבוע מחשבוננו בצירוף ג' ימ' שנפל על ערס דוי וכ' ימים בבניין עוד צריך לנכות מפ' ויצא שנפל על ערס דוי עד פ' פקודי עו' צריך לנכות פ' בחקותי מחמת שהלך למירון עו' בפ' במדבר מחמת שהלך לק"ק טבריה עד סוף פ' קרח. עו' צריך לנכות מפ' עקב מחמת חוליו שנפל למשכב עד פ' תבא שנפטר לבית עולמו וחיים שבק לכל ישראל וצריך להוציא לו מחלקו משנה תמימה כ"ג שבועו' דהיינו י"א גרו' וחצי ומשנת השע"ז חייבי' לו משנה שנייה בבא המעות ששה שבועות דהיינו ג' גרו'

מכל אילו הוציאנו תשעה עשר וחצי. ומזה צריך להוציא גרו' שנתנו לשמח' בנו של מהרר"ם קשטליץ. עו' ב' גרו' ביד חמותי לחלק כפי דעתה עו' ב' גרו' להכותב בשכר טרחו. ועו' ב' גרו' וחצי בין השאר הלומדי' ואלו הן הנקובים בשמות

מהר"ר מאיר – ג' רבעי'

מהר"ר יצחק – ג' רבעי'

ה"ר פנחס – שלישי

ה"ר פרץ – רביע

ה"ר מרדכי – רביע

ר' מנחם – שלישי

ר' יצחק – חצי רביע

נשאר י"ב גרוש ואלו הן הר"ר ליב ד' גרו' פחות רביע

הרר דוד ד' גרוש

הר"ר שלמה ד' גרו'

להר"ר ליב צריך לנכות חצי כל ימי החורף גם מר"ח אייר עד כ"ד לתמוז

צריך לנכות להר"ש גאלנטי מפ' בחקותי שהלך לצידון

עו' צריך לנכות להר"ש הריזי יצו' י' ימ' לפני ר"ה גם משנה זה י' ימ' לפני ר"ה עו' י' לפני שבועו'